

Utætheden

I SKURVOGNEN

MANGFOLDIGHED GAVNER FAGET

Læs side 6,7, og 8

Utæthedden

48. årgang nr. 5/august 2021

Ucensureret blad udgivet af
Rør og Blikkenslagernes
Fagforening af 1873

Lygten 10, 2400 NV
Telefon: 3583 2422
E-mail: kbh@blikroer.dk

Ansvarshavende redaktør:

Henrik Juul Rasmussen
E-mail: hjr@blikroer.dk

Redaktion:

Journalist Ole Sønderby, DJ
E-mail: osd@blikroer.dk

Oplag: 3200

Id nr. 46612

Layout: Monsun

Tryk: Dystan & Rosenberg

Aflleveret til postvæsenet: 06. september
2021

Deadline for næste nummer:
18. oktober 2021

LEDER

Sagens kerne er udhuling

Byggebranchen kører i et historisk højt gear, og vi håndværkere er efterspurgt som aldrig før. I dårlige tider med stor arbejdsløshed har vi heldigvis A-kassen, som giver os dagpenge hvis man er medlem.

Et værn skabt af arbejderbevægelsen mod ufrivillig arbejdsløshed. Men alle ved at vores dagpenge bliver systematisk udhulet år for år. Dagpenge følger ganske enkelt ikke med lønnen eller prisudviklingen. Vi kan som fagforening ikke blive ved med at stå på mål for korte og fleksible opsigelsesvarsler, når politikerne gang på gang sjofler vores A-kasse system.

Hvis vi skal tiltrække flere unge til et håndværksfag med korte opsigelsesvarsler i fremtiden, så skal der også være et ordentligt sikkerhedsnet. En livsline som sikrer at vi har en indtjening, når der igen kommer strenge arbejdsløshedsperioder. Nu har Jakob Ellermann, formand fra Venstre, slået ti nye principper op og fundet ud af, at han også vil redde klimaet. Med sædvanlig ultraliberal logik er det naturligvis de dårligst stillede, der skal betale broderparten af den grønne omstilling. Han vil blandt andet stjæle pengene fra de nyuddannede svende.

Nyuddannede unge er jo vant til at leve for småpenge er hans iskolde og smålige argument. Men det holder ikke, da en ny-udlært allerede får en væsentligt lavere dagpengesats i dag, som nu skal sættes yderligere ned. Ellemann vil åbenlyst udsulte de ny-udlærte, så unge svende bliver tvunget til at tage jobs til en dårligere løn og på den måde trykke vores løn og arbejdsforhold.

Nu har vi jo heldigvis også en Socialdemokratisk regering, som man skulle tro ville kæmpe for vores danske model og sikre vores A-kasse. Men beskæftigelsesminister Peter Hummelgaard mener ikke han har lovet noget som helst om dagpenge, og han vil absolut ikke bruge penge på det i øjeblikket.

Han udtaler i Politikken: "Socialdemokratiet gik ikke til valg på at hæve dagpengene eller stoppe udhulingen af dem." Det har han sikkert ret i, men han gik til valg på at få efterset og moderniserer Finansministeriets forkromede regnemodeler. For det er netop deres ældgamle regnemodel, ADAM, som altid forudsiger at det er vanvittigt dyrt at forbedre vores dagpenge.

Som jeg før har skrevet, så tror ministeriets regnedrengene at hvis vi forbedrer dagpengene bare en lille smule, vil rørlæggere, blikkenslagere og alle andre arbejdere snyde sig til arbejdsløshed. Vi vil skynde os hjem på sofaen, for at drive den af. Nu er det sådan at en VVS'er mister langt over halvdelen af sin løn ved arbejdsløshed. Så jeg tror sgu' ikke, at der er mange, der ligger hjemme og blæser bobler i lang tid.

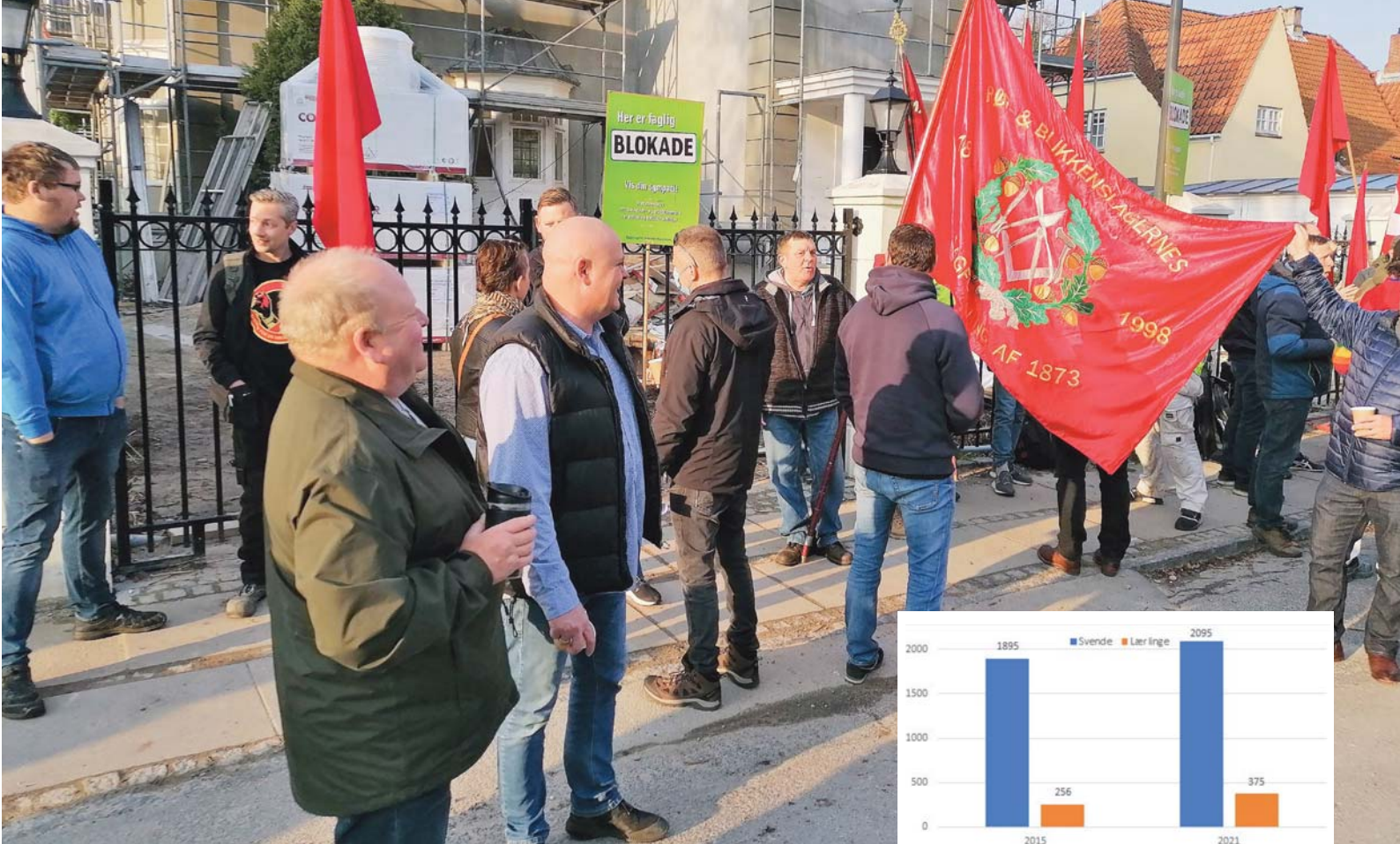
Så kære Peter. Se at komme i gang. Lad os i stedet prøve en mere moderne og nyudviklet "EVA-regnemodel". For vi skal og må have genoprettet dagpengene. Perioden skal være fire år og optjeningen skal halveres, hvis vores danske model skal overleve og fastholdes også til kommende generationer af håndværkere.

Henrik Juul Rasmussen, formand for
Rør & Blik København

Forsiden

Sjakket fra Bispebjerg: Lars, Bjørn,
Louise, Anders, Jesper, Kenni,
Jonas, Peter og Allan

Rør & Blik vokser

Fornuftig udvikling i antallet af organiserede kollegaer

■ **FAGFORENINGEN** Katastroferne stod nærmest i kø og ventede, da vi rundede årsskiftet: Pandemi, nedlukninger, restriktioner, konkurser, arbejdsløshed og alvorlig økonomisk deroute ventede forude. Fremtiden blev malet op med de mørkeste skygger. Men byggeriet går videre, nye store og små projekter starter op og boligejerne har travlt som aldrig før. Mange er i arbejde, og mange flere vælger at organisere sig. Faktisk har Rør & Blik organiseret rekordmange lærlinge og svende på nuværende tidspunkt, og det samme gælder for faget på landsplan. Så mens dele af fagbevægelsen bløder, vokser Rør & Bliks faglige muskler.

Medlemsboom

Går vi fem år tilbage og sammenligner med i dag, er vi blevet 200 svende og

120 lærlinge flere i København. Slår vi tallene sammen med vores efterlønnere og pensionister, er vi nu mere end 2800 kollegaer i kredsen. Tallene er flotte med en vækst i perioden på 9,5 procent. Til sammenligning er væksten i resten af forbundet på 8,4 procent blandt svendene.

Særlig ungearbejdet er blevet prioriteret, hvilket har givet imponerende resultater. Arbejdet med faste skolebesøg, øget synlighed på nettet, etablering af flere lærlingeklubber og den løbende faglige støtte til Rør & Blik Ungdom har givet et medlemsboom. Der er i dag organiseret 375 lærlinge, og antallet er på fem år vokset hele 32 procent. På landsplan har indsatsen også været omfattende, og samlet set er væksten af organiserede lærlinge på 33,3 procent.

En anden positiv ting er at antallet af kollegaer, der vælger kun at være med-

lem af A-kassen, også er faldet drastisk i perioden

En synlig organisations succes

»Tallene viser at vi gør noget rigtig godt i Rør & Blik, og jeg er glad for de resultater vi sammen har skabt omkring organisering i fagforeningen. Arbejdet ude på arbejdspladsen og arbejdet som klubberne, TR og AMR udfører hver eneste dag er kernen i fagforeningen. Men vi har også prioriteret at komme ud fra fagforeningshuset og være synlige for kollegaerne med besøg, aktioner, kampagner, kurser, sikkerhedspatroljer, blokader, kollegabesøg mv. på trods af Corona. Alt sammen som en organiserende organisation, og det virker«, siger en tilfreds Henrik Juul Rasmussen, formand for Rør & Blik.

Er der en håndværker til stede?

I kommunalpolitik fylder håndværkerne alt for lidt

■ **POLITIK** Er der slet ikke en håndværker til stede i lokalpolitik? Tit efterlyser vi grundlæggende faglig viden, praktiske kompetencer og håndværksmæssige kvalifikationer, når vi skal tænke nyt, bygge om eller udvikle byen. Vi kan naturligvis slet ikke undvære uddannede håndværkere, men ofte er nyhederne fyldt med dystre forudsigelser om at vi uddanner alt for få og at vi i fremtiden mangler mange håndværkere.

Men det gør vi så sandelig også, når vi snakker kommunalpolitik.

Stort politisk ansvar

Måske er det fordi håndværkerne ikke har tid. Vender vi blikket mod lokalpolitik i hovedstaden, skal vi lede meget længe efter en politisk aktiv håndværker.

UTÆTHEDEN har brugt kræfter på at

afdække evt. håndværkere, der engagerer sig politisk. Uden meget held.

Resultatet er nedslående. Der er 55 medlemmer i Københavns Borgerrepræsentation, og de vælges hvert fjerde år. Her repræsenterer de mere end 638.000 borgere. Politikerne er arbejdsgiver for over 40.000 ansatte, og er dermed landets næststørste arbejdsgiver. Kun overgået af staten. Deres samlede budgetansvar er på næsten 50 milliarder kroner, så der er politiske opgaver nok, men ingen håndværksmæssig snilde.

Ingen faglig eller praktisk viden i politik

Kigger vi på tværs af partierne er mange fag repræsenteret i Borgerrepræsentationen. Her er specialister, skuespillere, forfattere, filosofi-uddannede og flere under universitetsuddannelse.

Groft optalt er der otte borgerrepræsentanter med en egentlig arbejderbaggrund som f.eks. ansat i sundhedsvæsenet, lærer, pædagog, administrativ mv. Over halvdelen eller i alt 28 har en akademisk uddannelse, heraf er to studerende. Samtidig har hele ni af de folkevalgte cheftitler.

Kun en borgerrepræsentant har en håndværker baggrund. Gyda Heding (EL) er oprindeligt uddannet som snedker, men er senere videreuddannet som socialrådgiver med en lederstilling i Københavns

Vi behøver flere politikere med praktisk håndværkererfaring. Ofte oplever jeg, at mine erfaringer giver mig et mere jordnært og kritisk forhold til projekterne

Kommune. »Vi behøver flere politikere med praktisk håndværkererfaring. Ofte oplever jeg, at mine erfaringer giver mig et mere jordnært og kritisk forhold til projekterne«, siger Gyda Heding.

Find en håndværker

Håndværkere udgør cirka ni procent af vælgerbefolkningen, og burde derfor sidde på mindst fem pladser alene i Københavns Borgerrepræsentation. Men det gør vi ikke og vigtig viden om omstilling, grønt forbrug, bæredygtigt byggeri, social dumping, boligpriser mv. bliver ikke hørt. I hvert fald ikke i dag, men måske vil valget d. 16. november 2021 ændre på det.

Har du et politisk dyr i maven, og stiller du op til Kommunal- og Regionsrådsvalget d. 16. november 2021? Så vil UTÆTHEDEN gerne tale med VVS'ere med politiske ambitioner. For vi har brug for flere håndværkere i politik.

Kontakt Ole Sønderby på 26882074 eller osd@blikroer.dk

Historisk rørbyggeri i Botanisk Have

Fagfolk har sikret vandforsyningen i København gennem århundreder

■ **RØRLÆGNING** »Det rykker i én gammel rørlægger, når man får øje på et så usædvanligt og gammelt vandrør«, siger Ulf Bockhanh, mens han grundigt undersøger den mere end seks meter lang træstamme med en imponerende indre udboring.

UTÆTHEDEN har fået et godt tip og er rykket i grønne omgivelser i Botanisk Have. Ulf er frisk pensionist på 71 år og har taget formiddagen fri fra Københavns Håndboldklub, hvor han er næstformand og træner for 9-10årige. Han kan fremvise et interessant arkæologisk fund. På søndagstur med fruene fandt han den lange træstamme udformet som et solidt vandrør ved byggepladsen til det ny museum.

»Nu var jeg hjemmevant med komme på en plads og har set stabler af fabriksnye pvc- eller metalrør klar til brug. Her bliver jeg imponeret over den præcise udboring i det mere end seks meter lange træ-rør og at det umiddelbart virker så velkonstrueret efter så mange år i jorden. Jeg kunne med det samme se at det var et specialkonstrueret vandrør med en tilvirket metaluffe i enderne til at forbinde det til flere rør«, siger den erfarne rørlægger, der har arbejdet på bl.a. B & W og Rørbyg.

Københavns Hovedvandle­ning er 250 år gammel

Vandrøret dukkede op under det kommende museum, der samler Zoolo­gisk Museum, Geologisk Museum og Botanisk Museum. Et gigantisk muse­umsbyggeri, som bygger dybt i det gamle København. Halvdelen af de 30.000 kvadratmeter spektakulære museum bliver på eksisterende bygninger, men størstedelen af de nye kvadratmeter byg.

Hovedvandle­ningen ses midt i kortet med det bagvedliggende Rosenberg Slot, 1677. Kort: Stadsarkivet.

Udgravning i Botanisk Have, Vejdirektoratet.

Ulf Bockhanh, rørlægger.

ges under overflade. Her dukkede rørene op tre meter nede:

»Der er tale om i alt seks ledninger som er byens oprindelige Hovedvandle­ning. Vi fandt hele 77 meter af anlæg­get. Hver ledning bestod af flere sektio­ner af rør på 5 til 7,5 meter med en ydre diameter på cirka 40 cm og en indre på 25 cm«, fortæller Mikkel Blichfeldt Siebken, museumsinspektør og arkæolog på Københavns Bymuseum.

Igennem Botaniske Have løb Køben-

havns oprindelige Hovedvandle­ning fremgår det på kort fra 1677. Hoved­vandle­ningen løb fra Sortedams Sø igennem vores dages Botanisk Have videre mod Indre by.

»Alle rørene var af fyrretræ, og rørene var boret ud og sammensat med metal­muffer enten af jern eller kobber. Rørene fra Hovedvandle­ningen svarer på alle måder til de mange øvrige trævandrør, vi har afdækket rundt om i København. Der har været tale om omfattende fast arbejde med en stor produktion af rør samt vigtig løbende vedligeholdelse af dem«, fortæller Mikkel.

Vi sikrer borgernes rene vand

Københavns Hovedvandle­ning har tilhørt både kongen og bystyret. Den ene vandle­ning ledte vandet direkte til Rosenberg Slot. Hvor længe ledningerne har været i brug er uklart, men trævandrør er brugt i 1600-1700-tallet og ind i 1800-tallet. Fra starten har træ-rørene givet glimrende vand, men de kunne forskubbe sig i forhold til hinanden og begynde at rådne, hvis jordbundsforhol­dene ikke var gunstige for bevaring af træ som i dette tilfælde.

Systemet forfaldt. Københavns vand var uhumsk og fyldt med dyr. Havde man råd, drak borgerne øl og vin. Gen­snitsalderen for københavnske mænd var under 40 år, ude på landet blev man 50 år på den tid.

Behovet for en gennemgribende om­lægning af ferskvandsforsyningen til den evigt voksende storby var stort. Siden er vandsystemet løbende blevet bygget, udbygget og udviklet af gode kollegaer.

»Vi rørlæggere og blikkenslagere gør en stor og afgørende indsats for folkesundheden hver dag, når vi leverer borgerne rent vand og sikker kloakering. Her forebygger vi pan­demier, smitte og lidelser«, slutter en stolt Henrik Juul Rasmussen fra Rør & Blik.

Rummelighed styrker Sjakket

Formanden: Vores fag overlever kun, når vi giver plads til forskellighed

■ **REPORTAGE** »Vi har ikke brug for en gråhåret seniorklub i skurvognen. Det ender altid som en høsegård, hvor alle løber forvildet rundt, og vil lave det samme«, siger Anders Holrits med et smil. Han følger pointen op med en historie om valg af hvilken type tomme-stok, der skal bruges på en byggeplads og den meget lange, og alt for grundige debat, det spørgsmål udløste. For at understrege budskabet, slutter han af med at udnævne: »VVS'erne til de største prinsesser i verden«.

Hele skurvognen vibrerer af latter og Louise, den eneste kvinde i flokken, føler sig naturligvis ikke ramt, men griner med fællesskabet i Brøndums frokoststue på Psykiatrisk Hospital Bispebjerg. Midt under en tung hedebløge virker atmosfæren pludselig sval, afslappet og rar ved frokostbordet.

Snakken er højlydt, og Coronarestriktioner har givet luft til lidt flere armbevægelser i vognen, hvor Brøndum sjakket på i alt 12 håndværkere er delt i pauserne. De er i gang med et stort hospitalsbyggeri på over 40.000 m² i de næste år, hvor de står for installation af VVS, sprinklere og ventilation.

Skurvognens fællesskab

Anders er formand, og han taler engageret for sjakkets kvalifikationer og deres særlige egenskaber ved at være bredt sammensat og have forskellige erfaringer med i bagagen. Selv var han som udlært en meget ung akkordsvend, og efter at have været rundt i faget er han ikke i

tvivl: »I et stort sjak med mange opgaver i et længere tidsspænd skal vi være gode til at udnytte hinandens forskellige evner, så vi hele tiden hjælper hinanden med at trække projektet den rigtige vej. Samtidig har vi ressourcer til at give lærlingen en grundig oplæring. Her er det en fordel at kunne kombinere flere kompetencer. Svendene spænder fra 22

Her er det en fordel at kunne kombinere flere kompetencer. Svendene spænder fra 22 år til 64 år, mens vores lærling kun er 18 år. Men de har hver deres individuelle forudsætninger for at bidrage konstruktivt og produktivt til fællesskabet.

år til 64 år, mens vores lærling kun er 18 år. Men de har hver deres individuelle forudsætninger for at bidrage konstruktivt og produktivt til fællesskabet«.

Lars, Jesper, Kenni, Bjørn, Jonas og Jan afbryder deres livlige snak rundt om bordet og nikker. Så vender de hurtigt tilbage til hverdagens mange historier, anekdoter og drillerier, der tydelig viser respekt og glæde ved hinandens forskelle og erfaringer i skurvognens fællesskab. Louise bidrager også løbende til løjerne, mens jeg får hendes historie.

Fremragende dobbeltuddannelse

Louise Tingvold Jensen er 22 år og uddannet som energispecialist. Hun har læst EUX og har været i lære og ansat hos Brøndum AS siden august 2015. Louise bestod siden sin svendeprov med karakteren Fremragende,

og har desuden taget en studentereksamen undervejs i sit lærlingeforløb. Til svendeprov fik hun Fagets Medalje, branchens anerkendelse af en særlig arbejdsindsats og dygtighed i læretiden. Æblet falder sjældent langt fra stammen, for Louises far er selvstændig VVS'er i Stevns.

»Jeg har før arbejdet som montør i Serviceafdelingen, hvor vi primært kører rundt og laver forskellige former for ejendomsservicearbejde hos større firmaer og privatkunder. Arbejdsgaverne spændte vidt og jeg har både skiftet faldstammer, lavet større varme-centraler og renoveret lejligheder. Men jeg savnede fællesskabet og de større sammenhængende opgaver. Nu går jeg i Entreprisefdelingen og bygger Ny Psykiatri Bispebjerg. Det er spændende at bidrage og medvirke til et så stort projekt, hvor arbejdet er planlagt flere år frem«.

Byggeriet er gigantisk og rummer 200 nye sengepladser og behandlings-

faciliteter i et bygningsanlæg designet ud fra den nyeste viden om ”helende arkitektur”, skriver Region Hovedstaden på hjemmesiden. Her fremgår det at arbejdet rækker frem til 2027.

Ene kvinde i et mandsdomineret fag

»Jeg synes personligt, at det mest spændende ved mit job er de mange forskellige

udfordringer, som jeg møder i løbet af min arbejdsdag. I mit job er det samtidig vigtigt, at du er meget social, da du skal kunne arbejde sammen med mange forskellige håndværkere på en stor plads som denne. Det er naturligvis afgørende for mig altid at kunne udføre et ordentligt stykke arbejde. Derudover er det mindst lige så vigtigt, at vi kollegaer kan hjælpe hinanden, når der er brug for det.«

”

»Jeg synes ikke, det er svært at være ene kvinde. Fordommene er klart de værste. Og de værste fordomme kommer fra folk uden for faget

Et gammelt dogme siger, at mænd typisk vælger håndværksuddannelser, mens kvinder søger på gymnasiet. Louise har kombineret de to verdner lydefrit. VVS-faget er fortsat en branche domineret af mænd, men Louise trives i faget, hvor man siger tingene direkte og ofte uden omsvøb. Hun bliver træt af det fokus, der ofte er på hendes køn. »Jeg synes ikke, det er svært at være ene kvinde. Fordommene er klart de værste. Og de værste fordomme kommer fra folk uden for faget«, siger Louise.

»Brøndum er en virksomhed med mange kvaliteter og muligheder for mig. Jeg synes, at det er en stor fordel, at der

er flere afdelinger, som gør det muligt at prøve noget forskelligt, så man kan finde sin rette hyld i faget«.

Kampen for flere kvinder

Der skal mere fokus på kvinders muligheder i bygge- og anlægsbranchen. I kampen for at få flere kvinder ind i håndværkerbranchen er Louise blevet en del af organisationen Boss Ladies, der arbejder for at stimulere kvinders lyst til at uddanne sig som håndværkere. Hun drager rundt som rollemodel med foredrag til uddannelsesparate unge.

Nye tal fra Undervisningsministeriet viser, at antallet af kvinder på uddannelserne inden for teknologi, byggeri og transport er steget. Enkelte håndværksfag som tømmere, malere eller murere oplever en kraftig øget tilstrømning af kvinder, men ifølge Dansk Byggeri er det kun ni procent af det samlede antal beskæftigede i bygge- og anlægs- og installationsbrancherne, som i dag er kvinder.

I vores egen branche kan vi næsten ikke måle det. I Rør & Blik er der pt kun fem svende og to lærlinge, der er kvinder eller 0,28 procent. »Selvom vores fag er et meget teknisk fag med masser af grøn udvikling og ny teknologi, forbinder mange det først og fremmest med beskidt, ildelugtende og fysisk meget hårdt arbejde. Det er det også til tider, men faget er så meget andet«, siger Louise.

Sjakket giver den ekstra arm

Louise har arbejdet på byggepladsen i et halvt år og hun oplever, det lykkedes at skabe respekt. Selv tænkte hun, at den nemmeste måde var at nedbryde alle grænser. Så der har ikke væsentlige problemer, og alle har været rare og imødekommende«

Sjakket oplever også, at deres fællesskab bliver beriget og nuanceret på en måde, hvor de ikke behøver at sætte kvinder i en særlig bås eller behandle dem anderledes. »Jeg er vild med fællesskabet, og vores kollektive erfaring gør at der altid er relevant faglig viden til stede og en ekstra arm, når det bliver nødvendigt«, siger Anders.

FAKTA

Ny Psykiatri Bispebjerg omfatter:

Psykiatrisk akutmodtagelse og 200 almenpsykiatriske enestuer – i alt 22.500 m²

Renovering af Lersøkomplekset til psykiatriske ambulatorier, kontorer mv. – i alt ca. 15.000 m²

Renovering af Bispebjerg Hospitals oprindelige hovedbygning, der indrettes til administration og andre formål.

Budget: 1,2 mia. kr. (2018) – heraf nybyggeri til 700 millioner kroner

Tidsplan:

Etape 1 (akutmodtagelse og 4 sengeafsnit): 2019-22

Etape 2 (8 yderligere sengeafsnit): 2022-24

Etape 3 (renovering): 2023-27

Kan du klare det?

Louise ønsker, at der kommer flere kvinder i håndværkerbranchen, men hendes mål er ikke, at der kommer en ligelig fordeling af mandlige og kvindelige VVS'ere. »Ligestilling kan sagtens være, at der er 50/50 mænd og kvinder, men ligestilling kan lige så godt være, at de ting, jeg laver, bliver set på nøjagtig samme kritiske måde som det, mine mandlige kollegaer udfører. Jeg er dødtræt af at gå på arbejde og være mit køn og ikke bare VVS'er. For jeg tror

Jeg er dødtræt af at gå på arbejde og være mit køn og ikke bare VVS'er. For jeg tror ikke at mine mandlige kollegaer går på arbejde, og tænker særligt meget på at de er mandlige VVS'ere

ikke at mine mandlige kollegaer går på arbejde, og tænker særligt meget på at de er mandlige VVS'ere«.

Louise er ikke sikker på, hvad fremtiden bringer. »Lige nu er jeg er jeg superglad for arbejdet og sjakket, men jeg ved ikke om jeg vil bruge min uddannelse om fem år til at læse videre til f.eks. projektleder eller bygningskonstruktør. Men det er guld værd at kende faget praktisk og helt til bunds, hvis man sidder på den anden side af bordet«, siger hun med et smil.

»Det handler om, hvordan man ser på sig selv. Jeg siger altid til mig selv, at "det her kan jeg godt". Jeg arbejder i et sjak på 12 mand på en stor byggeplads, hvor der kun er en enkelt smed, et par rengøringsfolk samt en projektleder, der er kvinder, men jeg sagde til mig selv, at selvfølgelig kan jeg klare det. Hvis man arbejder for det og beviser, at man kan og vil, så får man også større tiltro fra sine kollegaer og jeg har kun haft positive oplevelser«, siger Louise.

HELT KORT

Ferien kommer ikke dumpende

■ **OVERENSKOMST** Mange lønmodtagere har travlt med at nyde godt af mulighederne for at lade batterierne grundigt op. Med seks ugers ferie har vi langt mere tid til at få ladet batterierne op, end man turde drømme om for hundrede år siden. Dengang foreslog fagbevægelsen som noget helt uhørt, at arbejderne skulle have lønnet ferie.

Modstanden var naturligvis stor hos arbejdsgiverne. Deres argumenter lyder ikke 100 år gamle, for lønnet ferie ville være farligt for både beskæftigelsen og konkurrenceevnen, mente arbejdsgiverne naturligvis. Først i 1936 fik flertallet af de arbejdere, som var organiseret i en fagforening, forhandlet sig frem til en uges lønnet ferie om året.

Nu sikrer ferieloven os fem ugers ferie. Mange har endda seks uger sikret via vores overenskomster. For vores ferie er ikke noget, vi har fået foræret. Det er noget, vi har kæmpet for. Vores ret til ferie er resultatet af, at vi står sammen og har stået sammen skulder ved skulder i fagbevægelsen i mere end hundrede år.

Konfliktret bevares under pandemien

■ **BLOKADE** 3F intensivere nu kampen for at få overenskomst i Jensens Bøfhus

efter Arbejdsretten slog fast, at det var i orden, at 3F sidste år startede strejke og blokade mod Jensens Bøfhus under pandemien. Blokaden mod Jensens Bøfhus betyder, at ingen medlemmer af 3F må tage arbejde hos Jensens Bøfhus, og at jobcentre ikke må henvise arbejdsløse til restaurationskæden. Konflikten startede, da Jensens Bøfhus sidste forår gennem en lockout fik frigjort sig fra overenskomsten med 3F, som restaurantkæden ellers havde haft i over 30 år.

Som modsvar varslede 3F blokade og strejke mod firmaet. Derfor fik Jensens Bøfhus ikke del i statens lønkomensation under nedlukningen. Bøfhuset anlagde sag ved Arbejdsretten for at få en vurdering og nu er 3F blev frifundet. »Dommen fastslår, at vi fortsat har konfliktret og kan kæmpe for vores medlemmers rettigheder – også under ekstraordinære situationer som en Coronakrise. Ikke engang under den spanske syge og Anden Verdenskrig blev retten til konflikt sat ud af kraft. Den danske model og konfliktretten holder«, konstaterer Lizette Risgaard, formand for FH.

Børnearbejde eksploderer

■ **SOCIAL DUMPING** Da regeringsrepræsentanter, arbejdsgivere og arbejdstagere samles til internationalt treparts møde på den årlige ILO arbejdskonference var der dystre tal. COVID-19 har betydet et kæmpe økonomisk og socialt tilbageslag, oveni de helbredsmæssige udfordringer. ILO skønner, at pandemien har kostet hvad der svarer

til 255 millioner job, men omfanget af børnearbejde er vokset, så det nu omfatter 160 millioner børn. ILO skønner, at mange af dem, der har mistet deres job under pandemien, ikke vender tilbage til arbejdsmarkedet igen. Det skønnes især at gå ud over kvinder og de unge, som på den måde risikerer at bliver marginaliserede, skriver FH.

Flere lærlinge

■ **LÆRLINGE** VVS-branchen tager flere lærlinge under pandemien og virksomhederne tegner sig for 15 procent stigning. I det samlede billede har 96 procent af firmaerne formået at fastholde virksomhedens lærlinge med hjælpepakker, viser undersøgelsen. Det er i sig selv bemærkelsesværdigt, da andelen af lærlinge i forvejen lå højt.

»Det hører med til regnskabet, at vi kom fra et meget højt antal lærlinge de foregående år. Alligevel er det lykkedes at fastholde den positive udvikling, og det kan vi i høj grad takke lærlingepakken for. Samtidig har lærlingepakken også betydet, at virksomhederne har fastholdt deres høje ambitionsniveau på lærlingeområdet de kommende år«, siger Tina Voldby, underdirektør i TEKNIQ Arbejdsgiverne.

Skurvognslitteratur til den læsende arbejder

Du og dine kollegaer kan finde faglig læsning i Rør & Bliks bibliotek

Kig forbi Byggefagenes Hus og låen en bog

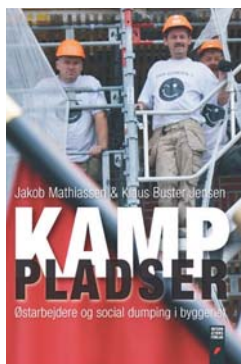

Rør & Blik åbner et lille fagbibliotek, hvor du kan finde spændende og relevant faglig litteratur. Her kan du finde inspiration, faglige råd og gode historier fra arbejdslivet samt naturligvis lødige underholdning.

I forkontoret i fagforeningen står en stribe bøger parat til udlån. Tag en bog med, læs den og del den gerne med kollegaerne.

»Rør & Blik har altid haft et omfattende bibliotek med bøger om faget, vores historie og om arbejderbevægelsen i såvel Danmark som globalt. Her har vi løbende samlet information og ammunition til den faglige kamp i vores dagligdag på pladsen eller i firmaet. Nu vil vi slå et slag for den mulighed og sætte det i system, så bøgerne kan komme ud til kollegaerne, ud i skurvognen og ud i servicevirksomheden, hvor de forhåbentlig kan skabe debat og interesse«, siger Henrik Juul Rasmussen.

Rør & Bliks bibliotek kan tilbyde en håndfuld bøger, hvor emnerne spænder fra social dumping i hele Europa og på byggepladsen, om "sultekrigen", der skabte til den danske model i 1899 til norske historier om kriminelle albanske netværk, der overtager byggebranchen.

Kamppladser af Jakob Mathiassen og Klaus Buster-Jensen, 2014

På landets arbejdspladser har der siden EU's østudvidelse udspillet sig en hård faglig kamp om løn og arbejdsforhold. En kamp mellem fagforeninger, myndigheder, udenlandske bagmænd og kriminelle entreprenører,

hvor danske bygningsarbejdere og østeuropæisk arbejdskraft kommer i klemme. Bogen tager udgangspunkt i seks konfliktramte arbejdspladser som Navitas i Århus og Metro-ringen og afdækker hvordan politikerne løbende har vildledt befolkningen om konsekvenserne ved østudvidelsen.

Septemberforliget – 100 danmarkshistorie af Lars Kjølhede Christensen, 2020

I foråret 1899 strejker de jyske snedker for mere i løn. I solidaritet udvikler strejken sig til en storkonflikt og arbejdsgiverne sætter hårdt ind ved at lockoute 40.000 arbejdere. Borgerkrig kalder arbejdsgiverne konflikten.

Sultekrig kalder lønmodtagerne det. Konflikten skaber et omfattende historisk forlig og den samarbejdsmodel, som vi i dag kalder den danske model.

Working Poor – Roadtrip af Peter Rasmussen og Søren Zeuth, 2021.

En ny virkelighed går som et spøgelse gennem Europa og har for længst krydset den danske grænse. En ny tids daglejere vinder frem. Usikkerhed er blevet et grundvilkår i dårligt betalte job, uden retigheder og med et farligt arbejdsmiljø, der truer alle.

Beton – historier fra skurvognen af Jakob Mathiassen, 2011

En god kollega og faglig aktiv fra 3F har skrevet en medrivende bog, der giver stemme til den glemte arbejderklasse. Bogen er et portræt af en gruppe ualmindeligt almindelige danskere, deres kampe, drømme, sejre, nederlag og luftkasteller. Om polakker og akkorder. Thaipiger og guldbajere og om at opleve solopgangen i fællesskab på et armeret betondæk på fjerde sal.

Svartmaling – kriminelle bygger Norge af Einar Haakaas, 2017

Social Dumping er en global trussel og bogen er en chokerende dokumentar om hvordan den albanske mafia systematisk infiltrerer den norske malerbranche og snyder de norske myndigheder. Mafiaen arbejder for private men også Forsvaret, Skat og Politi. Mafiaen bygger skoler, kirker og offentlige bygninger, mens de hvidvasker penge, skattesvindler og snyder staten og arbejderne.

Asbest må aldrig gå i glemmebogen

Blik- og Rørarbejderforbundets konference råbte politikerne op

■ **ASBEST** Nej det var ikke et problem, vi fik løst i 1980'erne. Faktisk dør flere i dag af asbest end nogle sinde før i Danmark, der indtager en grim andenplads i Europa over antallet af dødsopfre. En af de store udfordringer ved asbest, er netop den forfejlede opfattelse af at asbest er noget, der hører fortiden til.

Hver dag udsættes kollegaer for asbest mange steder og derfor holdt Blik- og Rørarbejderforbundet en konference i Landstingssalen på Christiansborg. Målet om et asbestfrit Danmark er ikke i sigte og politikere, medier og offentlighed skal råbes op.

Jesper Kallehauge-Terndrup, bestyrelsesmedlem i Rør & Blik, leverede et personligt opråb fra sin hverdag som VVS-montør

Dødelig følgesvend

»Jeg kalder asbest for en dødelig følgesvend. Dels fordi vi møder den igen og

igen i vores arbejdsdag som håndværker og har den først ramt os, følger den dødelige asbest efter årtier. Du skal blot møde det en gang, så ledsager asbesten dig til døden. Men det er også en dødelig følgesvend, når støvet følger os ud i firmaet, ud til kollegaerne, ind i frokoststuen og rundt i omklædningen. Når det er værst også med vores arbejdstøj helt hjem til kone og børn. På samme måde rammes hr. og fru Danmark, når de får energirenoveret deres bolig uden at kende faren ved støvet, der kan ligge i hjemmet i månedsvis og blive båret rundt i luften«.

Farlig faglig uvidenhed om asbest

Jesper havde grundig dokumentation

med til politikerne på Christiansborg for, hvor hyppigt problemet bliver overset i dagens Danmark. Alle hans eksempler var fra det sidste år og ikke fra 1973. Jesper finder asbest under renoveringen af en stor offentlig svømmehal på Frederiksberg. Hos håndværkerfirmaet i Brøndby, hvor viceværtten godt ved det er asbest og derfor tilbyder selv at bore for. Eller hos datterens øjenlæge, hvor ventilationsrøret i eternit er gennembrudt flere steder og sikkert har spredt asbest i hele anlægget. Spredt ved varmeanlægget i en parcelhuskælder eller i publikumsområdet på et museum i Odense, hvor der tydeligt er pillet grundigt i asbesten. Alle steder har Jesper gjort opmærksom på problemet, men der mangler tydeligvis viden og opmærksomhed på faren.

Men også i faget kan bevågenheden for arbejdsmiljøet være meget svag, viser flere himmelråbende opslag på de sociale medier. Som når mester truer svenden med en fyring eller ikke vil foretage de nødvendige analyser. Eller når håndværkere anbefaler hinanden: »Gør det vådt. Det er jo kun farligt for folk, der går i det hver dag».

»Vores forbund gør det godt for et asbestfrit Danmark, men andre forbund skal også på banen. Det skylder vi vores børn. Det skylder vi Danmark« slutter han opråbet af med.

Et asbestfrit Danmark

Blik- og Rørarbejderforbundet er kommet med otte konkrete anbefalinger til et asbestfrit Danmark. Arbejdsmiljøordfører Christian Juhl (EL) vil nu indkalde den ansvarlige beskæftigelsesminister, Peter Hummelgaard (S), til et samråd, hvor han skal forholde sig konkret til Blik & Rørs anbefalinger:

»Vi skal have nedsat en ny arbejdsgruppe om asbest Version 2. Vi fik den første i 2018 med alle de lettere ting, som ikke kostede så meget. Nu skal vi i gang med de store, nødvendige og dyrere løsninger. Gerne med mulighed for at straffe de arbejdsgivere, der ikke tager problemet alvorligt«, siger Christian Juhl.

A-kassen banker kommunen på plads

Kommunen tilsidesatte soleklart retskrav på seniorjob

■ **SENIORJOB** På trods af et åbenlyst retskrav tog det mere end to år, tre klager fra A-kassen og en langvarigt anke forløb før Glostrup Kommune gav en kompensation for et seniorjob til en kollega. Ordningen er ellers enkel, men kommunen afslog efter lynhurtig sagsbehandling og trak derefter sagen i langdrag.

Kommunen er en hård arbejdsgiver

Søren (navnet er opdigtet, men UTÆT-HEDEN kender naturligvis kollegaen) havde rundet 61 år, men var som langtidsledig på vej ud af dagpengesystemet. Han skulle gå på efterløn, men havde stadig et par år tilbage på arbejdsmarkedet. Derfor var hans forventning at få et seniorjob, og han havde allerede fundet et relevant og passende job på en boinstitution i Glostrup Kommune. Men det forløb stoppede kommunen effektivt.

Sagen startede med en samtale med personalekonsulenten i kommunen. Søren havde taget en medarbejder fra A-kassen med som bisidder. Det viste sig at være meget klogt.

Samtalen udviklede sig uheldigt, da konsulenten på baggrund af sine observationer hurtigt konkluderer, at Søren

ikke kan stå eller er i stand til at varetage ordinær beskæftigelse i kommunen. Begrundelsen er at Søren er åbenbart uarbejdsdygtig på grund af psykiske problemer. Det på trods af at Søren selv foreslår flere arbejdsområder i sin ansøgning og har været arbejdsdygtig i mange år – også som ledig.

Kommunen fremhæver, at de har ret til at agere som arbejdsgiver i situationen, og ikke er forpligtet til at følge lovgivningen om seniorjob.

Særlovgivning sikrer seniorjob

Kommunens afslag falder skriftligt efter kun 11 dage og bliver en klar afvisning, da Søren ikke anses i stand til at "varetage ordinær beskæftigelse i alle erhverv i umiddelbar fremtid". Afslaget undrer A-kassen.

»Dels er retskravet meget præcist og giver en særordning til ældre, der er på vej ud af dagpengesystemet kort før efterløn. Man kan banke på hos kommunen, og så har man et retskrav på seniorjob indenfor to måneder. Endvidere er det slet ikke en økonomisk udgift for Glostrup Kommune. Selve ordningen er i realiteten 100 procent finansieret af staten via et direkte tilskud og med et bloktilskud, der dækker resten af lønnen

og udgifterne. Alligevel trækker kommunen i arbejdsgivertøjet og afviser kravet«, siger Clive McQueen, sagbehandler i A-kassen.

Derfor klager A-kassen på vegne af Søren til Ankestyrelsens Beskæftigelsesudvalg.

To års klagesag

Klagen fra A-kassen går på tre ben, som kommunen har spændt grundigt ben for. For det første er der ingen klagevejledning i det hurtige svar fra kommunen. Den må slet ikke træffe sådan en afgørelse, før den er behandlet i henholdsvis Ankestyrelsen og Arbejdsskadestyrelsen. Kommunen har heller ikke peget på alternative forsørgelsesmuligheder. Samtidig er Forvaltningsloven overtrådt, da der ikke er ydet vejledning og bistand i fornødent omfang til Søren, der har rettet henvendelsen inden for kommunens sagsområde.

Glostrup Kommune beklager det hurtige forløb uden klagehenvisninger, men fastholder de primært handler som arbejdsgiver. Derfor kan de afvise Søren krav, og han kan slet ikke klage til Ankestyrelsen. Men det gør A-kassen.

A-kassen har ret

To år efter sagens opstart afgør Ankestyrelsen at Søren og A-kassen har ret på alle punkter og de ændrer kommunens afgørelse fundamentalt. Søren skal have en kompensation for at gå på kontanthjælp fremfor dagpenge på cirka 100.000 kroner, da kommunen ikke har ansat ham inden for den lovfastsatte tidsfrist. »Ankebehandlingen var som altid langvarig, men vi fik ret på alle punkter. Hvilket naturligvis er meget tilfredsstillende, for Ankestyrelsen fulgte alle vores faglige indstillinger. Nu er Søren på efterløn og alt er godt«, siger en tilfreds Clive.

Seniorjob er en social lappeløsning

Helt tilbage i 2006 indgik den daværende VK-regering en historisk aftale med Dansk Folkeparti, Socialdemokraterne og Radikale Venstre omkring en række voldsomme reformer. Politikerne gav de markante indgreb det yderst misvisende navn ”Velfærdsoforliget”. Selvom reformen reelt skar i efterlønnen, forringede dagpengeregningen, satte vores pensionsalder op og forkortede studietiden. Alt sammen for at øge arbejdsudbuddet.

Seniorjob ordningen blev her indført som et led i Velfærdsaftalen. Ordningen blev oprettet som et plaster for dagpengemodtagere på vej mod efterløn, da en række andre særregler for ældre ledige blev afskaffet. Ordningen er en særret: Hvis du er ledig og højst har fem år til efterlønsalderen, kan du få et seniorjob i kommunen. Gruppen af 55-59årige fik på den måde en ekstraordinær beskæftigessikring

Hvad er et seniorjob

Et seniorjob er for dig, der er ledig, medlem af en a-kasse, betaler til efterlønsordningen og højst har 5 år til at du kan gå på efterløn. Et seniorjob er en ansættelse i din bopælskommune, hvor du bliver ansat på overenskomst-mæssige vilkår, og derfor får løn efter overenskomsten. Hvis du er fuldtidsforsikret, skal kommunen tilbyde dig et seniorjob på fuld tid, og hvis du derimod er deltidsforsikret, skal du tilbydes et deltidsjob.

Når du er i et seniorjob, optjener du ikke ret til dagpenge. Derudover skal du stadig stå til rådighed for arbejdsmarkedet, hvis du bliver tilbudt et job på almindelige vilkår.

Der skal være tale om merbeskæftigelse og ikke et allerede eksisterende job. Bortset fra dette, er der tale om et helt almindeligt job med ret til overenskomstmæssig løn og de arbejdsvilkår der gælder for arbejdet, eller de vilkår der gælder for tilsvarende arbejde.

Svejsereens lange vej

tilpasset den nyeste teknologi«, forklarer Paulo stolt. For arbejdet i rustfrit stål kræver en grundig svejseuddannelse, og Paulo brænder for at svejse.

Fra daglejer til specialuddannet håndværker

Paulo har i en lang periode gået ledigt. Efter et forløb som vikaransat håndværker har han haft problemer med både opgaverne, aflønningen og arbejdsgiverne, og var han endt som ledig. »Bjørn Due har hjulpet mig med at få inddrevet min løn, pension og feriepenge overfor vikarfirmaerne. Det var en hård proces, men Rør & Blik var en stabil støtte og jeg fik ret. Bjørns gode råd om at være forsigtig med at tage ansættelse som vikar igen, har jeg fulgt. Men det var svært at finde andet relevant arbejde«, fortæller Paulo.

6-ugerkursus skabte de nye jobmuligheder

Da Danmark blev lagt ned af Corona i marts 2020 kontaktede Paulo Rør & Blik for at få rådgivning. Hvad skal en ledig stille op under pandemien? A-kassens sagsbehandler Clive McQueen var ikke i tvivl: »Paulo havde behov for at komme videre og han var berettiget til 6-uger efteruddannelse, så det var oplagt at begynde en videreuddannelse og udnytte tiden fornuftigt under nedlukningen«. En svejser-certificering var oplagt. »Jeg har altid brændt for at svejse. Jeg har prøvet meget VVS, men vil gerne lære mere om de rustfri opgaver, som kræver et meget rent og fint arbejdsmiljø samt de nødvendige certifikater. Så jeg var meget motiveret, men kommunens Jobcenter reagerede trægt og langsomt«, siger Paulo.

Først efter at A-kassen gik aktivt ind i sagen, kom kurset og certificeringen endelig på plads med Jobcenteret. »Alle-rede under kurset kontaktede jeg selv BS Specialslinger og spurgte efter job. De >

6-ugers kursus som ledig gav svejsecertifikat og fast arbejde

Paulo Mariano har travlt. Så travlt at interviewet bliver udsat et par uger, før vi endelig mødes en sen eftermiddag i Byggefogens Hus.

Han har fået fast arbejde hos BS Specialslinger AS i Glostrup og efter at have været arbejdsløs i længere tid har Paulo fået travlt. Mens to kollegaer er på ferie og to er blevet syge, står han op klokken 4.45 i Rødovre for at møde i firmaet 5.45 og gøre trykluft og svejseapparater parat til kollegaerne. »Jeg er ansvarlig for at alt er parat, så produktionen kan starte op. Vi laver kedel- og kølerslanger på VVS-området og special fittings. Vi producerer slanger af høj kvalitet til industriel, kemisk, bioteknologisk, fødevarer-, og laboratorie- anvendelse. Det sker i firmaets svejseafdeling med certifikatsvejsere på et specialudviklet metalbearbejdningscenter. Alt produceres på anlæg

- › kunne huske mig fra en tidligere ansættelse og manglede specialuddannede svejsere, så nu er jeg fastansat og har fået et ansvar«, siger Paulo med et stolt smil.

Hjælpende hænder og faglig støtte væk fra borgerkrig

Vejen fra ledig til arbejde er aldrig enkel. Men Paulo har i sit turbulente liv altid nydt godt af støtte fra mange gode kræfter. Han er født i Mozambique i en voldsom tid i 1980. Begge hans forældre blev dræbt i borgerkrigen, da han var fem år og han endte alene og uden familie på et børnehjem.

Tiderne i Centralafrika var meget hårde og blodige. Mozambique var en portugisisk koloni helt frem til 1975, hvor det blev en selvstændig stat. FRELIMO grundlagde et socialistisk etpartisystem i tæt alliance med det daværende Sovjetunionen. RENAMO blev dannet som en militær modstandsgruppe i 1975 med stærk støtte fra to ”hvide” nabolande, det daværende Rhodesia og apartheidstyret i Sydafrika. En langvarig og voldsom borgerkrig brød ud i 1977. Krigen fortsatte helt frem til 1990, da apartheidregimet i Sydafrika var blev afgørende svækket.

I perioden efter borgerkrigen mødte Paulo sine kommende plejeforældre Claus og Hanne, der arbejdede for IBIS. »På børnehjemmet boede vi ti børn i et lille rum, hvor vi nærmest sov ovenpå hinanden. Vi beholdt altid skoene på, så de ikke var stjålet om morgenen. Livet var meget hårdt, men Claus viste mig sit smedeværksted, og lærte mig at svejse da jeg var 13 år«. I en periode var Claus syg og Paulo passede omhyggeligt værkstedet imens. Da Claus og Hanne vendte hjem rejste Paulo med og han kom på efterskole.

I 1998 afslutter han 10. klasse og taler, læser og skriver dansk uden problemer

Man kan blive VVS'er

Efter skolen fik Paulo en velkendt bog for teenagere af plejefar Claus: ”Hvad kan jeg blive?” Paulo var slet ikke i tvivl. »Jeg vidste med det samme, at jeg skulle

Krigsoffer, Mozambique

På børnehjemmet boede vi ti børn i et lille rum, hvor vi nærmest sov ovenpå hinanden. Vi beholdt altid skoene på, så de ikke var stjålet om morgenen

have en VVS-uddannelse og svejse«.

Igen smilede lykken til Paulo. Han fik hjælp til at finde en læreplads via en af Danmarks mest kompetente socialrådgivere. Hanne Reintoft, der har været medlem af Folketinget for både SF, VS og DKP. Hun er mest kendt for sin mange år som redaktør af DR's slagkraftige sociale brevkasse: ”Hvad er min ret og hvad er min pligt”. Hun bruger sit store netværk og finder en læreplads hos Brd. Jeppesen, der siden overtages af Semco. Her får Paulo Karsten Pedersen som TM, der nu er sekretær i Rør & Blik.

Målet er det røde pas

»Jeg blev desværre arbejdsløs i finanskrisen 2008 og endte som vikar. Nu er jeg vendt tilbage til at være specialsvejsler, og

det er en ønskedrøm. Derfor er jeg glad for uddannelsen, som gav mig fast arbejde igen. Jeg er meget tilfreds med den støtte og rådgivning, som både A-kassen og fagforeningen har givet mig løbende«. Hans næste mål er klart: Et dansk statsborgerskab. Efter snart 25 år i landet, som dygtig til sproget med en solid faglig uddannelse, med to store skoledrenge og en fast tilknytning til sine plejeforældre, mangler Paulo kun det rødbedefarvede pas: »I 2008 bestod jeg danskprøven uden problemer og med nærmest lukkede øjne, men jeg blev arbejdsløs under finanskrisen og tjente derfor ikke nok til at blive anerkendt som borger. Nu har jeg taget testen igen uden problemer og har fået et godt arbejde, men jeg er stadig nervøs«, siger Paulo.

Lønmodtagernes Klimapanel sætter den grønne dagsorden

Jesper Kallehaug Terndrup fra Rør & Blik deltager i panelet

■ **KLIMA** FH har opstillet et klimapanel, så lønmodtagere med reel erfaring fra hverdagens praktiske grønne omstilling kan bidrage til at nå klimamålene.

Panelet består af 10 lønmodtagere fra forskellige brancher i Danmark. I fællesskab skal de dele og udvikle innovative grønne løsninger. Løsningerne skal blive til konkrete forslag, som vil bidrage til Fagbevægelsens Hovedorganisations klimapolitik. Forbundet har udpeget vores gode kollega Jesper Kallehaug Terndrup, som har været VVS-montør i over 20 år, sidder i bestyrelsen i Rør & Blik og i BS Klimaudvalg og er faglig aktiv som TR.

Han skal nu medvirke til fagbevægelsens grønne omstilling med sine erfaringer.

Den grønne VVS'er

»Den grønne omstilling er jo noget, vi skal tænke på til dagligt. Det handler om hele tiden at optimere, altså hele tiden at spare på energien og ressourcerne«, siger Jesper, der

selv er aktiv i den grønne omstilling på arbejdspladsen. Især efter han fik børn og blev mere bevidst om klimaets store indflydelse på fremtiden. »De tidligere generationer var ikke særligt opmærksomme på klimaaftrykket, men nu brænder vi jo jordens ressourcer op. I går var det "Earth Overshoot Day", hvor vi har brugt årets kvote på ressourcer. Det betyder reelt at vi i princippet skal bruge 1.7 jordkloder for at dække

Folkets Klimamarch

Håndværkerne arbejder for et bedre klima

Rør & Blik, Byggefagenes Samvirkes Klima Udvalg, en lang række faglige organisationer og rigtig mange af hovedstadens beboere deltager igen i år i Folkets Klimamarch i København.

»Byggefagenes Samvirkes Klimaudvalg samler håndværkerne for Danmark skal være CO2 neutralt senest i 2050. I dag står byggebranchen står for 40 procent af CO2 udledningen. Vejen til et CO2

den efterspørgsel, der lige nu er på ressourcer verden over. Det går bare ikke«.

Hvad gør du selv for klimaet?

På vores lokationer har jeg skaffet to cykler, så vi kan cykle rundt i stedet for at tage bilen. Det er ofte meget lettere, lige at hoppe op på cyklen, vi spare energi og det giver motion«. Samtidig anskaffer hans virksomhed Andersen og Hedegaard løbende el-biler, så transport bliver mere grøn.

Hvordan vil du bruge din faglige baggrund i panelet?

»Jeg vil tale ud fra vores stærke faglighed i panelet. VVS er jo en naturlig del af den grønne omstilling med det meste af, det arbejde vi laver. Både med varmepumper, fjernvarme, genanvendelse af energi og vand er det altid med henblik på at spare energi, så det ikke går udover miljøet. Det vil de andre panelmedlemmer selvfølgelig også gøre for deres brancher, men jeg håber, vi kan blive enige i nogle tiltag, inspirer og hjælpe hinanden«.

neutralt Danmark går altså ikke uden om håndværkerne, men sammen med os. Vi skal på gaden for at sikre, at det bliver en retfærdig social grøn omstilling, der giver os mindre ulighed og med et udviklende arbejdsliv«, siger Henrik Juul Rasmussen, formand for Byggefagenes Samvirke.

Vil du selv bidrage og være aktiv på klimafronten så kontakt Henrik Juul Rasmussen, som er formand for Byggefagenes Samvirkes Klimaudvalg hjr@blikroer.dk

Vi mødes lørdag den 6. november 2021 kl. 13.00 foran Københavns Rådhus

50 års jubilæum: Kollegaer der har været med hele vejen: Thomsen, HV. Lindemann, C. Verge, E. Ussinger og V. Petersen. Arbejdermuseets arkiv.

148 år gammel og stadig i stærk vækst

Rør & Blik runder atter et år i historiebogen

■ **FØDSELS DAG** Fagforeningerne kom til Danmark præcis den 16. oktober 1871. På den historiske dag i Tømmerkroen i Adelgade 27 blev der oprettet faglige sektioner under Den internationale Arbejderforening.

Det var Louis Pio, Harald Brix og Poul Geleff, der var bannerfører for initiativet. De tre aktivister er mest kendt som grundlæggerne af Socialdemokratiet, men de startede med at organisere arbejderbevægelsen. Imidlertid fik den Første Internationale ikke en lang levetid, og konflikten med myndighederne endte med "Slaget på Fælleden" i 1872, hvor en stor demonstration blev slået ned af politi til hest.

Ved grundlæggelsen af den organiserede arbejderbevægelse blev der ikke oprettet en specifik sektion for blikkenslagerne. Men der har sikkert været blikkenslagere med i den "Blandede Sektion". Der blev dannet mange fagforeninger i 1870'ernes første år. Da blikkenslagerne

den 15. august 1873 grundlagde vores fagforening, var vi nummer 21 på listen.

Faglig sammenkomst i værkstedet

Ved en munter fyraftens sammenkomst sommeren 1873 sad syv svende fra Sternhagens Værksted i Havnegade og talte alvorligt om fagets tilstand. De var helt enige om behovet for en ny faglig forening, der kunne repræsentere de 200 blikkenslagere i hovedstaden. Idéen blev fulgt op, og de indbød i fællesskab samtlige blikkenslagersvende til et stormøde i Tømmerkroen i Adelgade 27 den 30. juli 1873.

Her mødte cirka 100 københavnske blikkenslagere, som udtalte nødvendigheden af en sammenslutning af alle svende i faget i en ny fagforening. 76 Medlemmer indmeldte sig straks på forkant, og der blev nedsat et hurtigt arbejdende udvalg til at skrive love for den ny forening.

Organisering har den højeste betydning

Internationales avis Socialisten skrev

om Rør & Blik: "ATTER EN FAGFORENING: Det er os en Glæde igen i Dag at kunne meddele vore Læsere Oprettelsen af en Fagforening, og vi tager med det samme Anledning til alvorlig at lægge Arbejderne i de andre Fag paa Sinde at efterligne de givne, allerede nu ikke faa, Eksempler. Hvad der vil hænde i den nærmeste Fremtid, er ikke godt at forudsige, men det har den højeste Betydning, at Arbejderne slutter sig sammen, ti kun Enighed gør stærk."

Samme aften blev der valgt en ny bestyrelse med formand, kasserer, revisorer og flere faglige aktive. En ny blikkenslagerfagforening var skabt.

Enighed gør stærk

Foreningen nåede meget hurtigt en stærk tilslutning. Da man startede, regnede man med, at der var 200 svende i København. Allerede året efter var 142 kollegaer organiserede. To år efter nåede man over de 200 svende.

Blikkenslagerfaget var i vækst og fremgang i de tidlige år. På samme måde var organisationsprocenten fra starten af meget høj. Folketællingen fra 1870 siger, at der var 216 blikkenslagersvende i København og cirka 300 i 1875 kun fem år efter. I runde tal betyder det en organisationsprocent på 67 procent. Det var helt utroligt flot for en så ung fagforening, der nu snart fylder 150 år om kun to år.

Tømmerkroen: Faglige dramaer i 300 år

Fagforeningernes fødsel, social dumping, organisering og storkonflikter

■ **FAGFORENING** Tømmerkroen er de danske fagforeningernes vugge, og var også scenen hvor Rør & Blik blev samlet. Men håndværkerhistorien rækker flere hundrede år tilbage. Tømmerlauget ejede kroen og gav logi med kollegialt samvær og rådgivning til de tilrejsende vandrende håndværkere. På den måde forebyggede håndværkerne social dumping.

I krostuen blev Danmarks første storstrejke også planlagt. Formanden for datidens tømmersvendenes håndværkerlav, Jørgen Andersen Brandt drev Tømmerkroens skænkestue, hvor tømmersvendene mødes og drøfter arbejdsforholdene. Han tog også ud på arbejdspladserne og stillede krav til arbejdsforholdene, som en af de første engagerede fagligt aktive. Det var hans faglige pionerarbejde, der kulminerede i tømmerstrejken i 1794.

Tømmervendenes storstrejke

Svendenes mål var at forbedre lønforholdene og opnå en social sikring i tilfælde af sygdom eller arbejdsløshed. De havde længe før prøvet at arbejde for at forbedre disse forhold, men de strenge enevældige love forbød dem at holde møder eller indsamle underskrifter.

Utilfredsheden var stor og i sommeren 1794 var håndværkerne klar til at gå i aktion. Anledningen kom i juli, da tre tyske svende blev nægtet at sige deres arbejde op og rejse i højsæsonen for byggearbejde. Sagen kom for politiretten, hvor den ene svend fik medhold, men de to andre ikke. De blev idømt et par dages fængsel på vand og brød, men dommen førte til storkonflikt.

Politi, militær, domstol og kirken imod strejken

Over 400 tømmersvende nedlagde arbejdet og gik nu til Tømmerkroens herberg. Her kom kapellanen for Nikolaj Kirke og

prøvede at overtale dem til at genoptage arbejdet, men svendene nægtede. Så stormer politi og militær herberget og arresterer alle 202 tilstedeværende. 78 af dem blev presset til at arbejde igen, mens resten modtog fire til seks måneders hårdt strafarbejde i lænker. Dommen udløst en stor solidaritetsaktion fra resten af Københavns håndværkersvende. 2000 ud af 2700 håndværkere nedlagde arbejdet. På grund af strejken ændredes dommen kort efter til at de dømte tyske svende blev udvist af Danmark, mens de danske svende blev benådet.

Den første generalstrejke i Danmark

Denne omfattende generalstrejke i Danmark kom som et stort chok for my-

dighederne og beviste, at håndværkersvendenes organisering var et effektivt pressionsmiddel mod autoriteterne. Den gjorde også at myndighederne kom med en generel opfordring til håndværkerbestrebnene om at forbedre svendenes lønforhold, og i 1800 resulterede det i en kongelig forordning, der sikrede svendenes rettighed til at sige op og forhandle løn, men samtidig fik mestrene mulighed for at fastsætte straffebestemmelser ved lignende aktioner.

Kilder: "Hustømmernes 300 års jubilæumsskrift", Wikipedia, Københavns Bymuseum, danmarkshistorien.lex.dk, "Blik og Rørarbejderforbundet gennem 125 år" og "Intet er umuligt for vorherre og en blikkenslager"

Kom til Oktoberfest i Kulturnatten

Når et laug før i tiden flyttede gik et stort samlet håndværkeroptog med faner og hele molevitten, forbi alle hovedstadens øvrige laugskroer og fagforeninger, hvor alle deltog i løjerne.

Den 15. oktober 2021 flytter hustømmerne deres skilt fra Mølle Allé i Valby til Faksegade, hvor de vil lade den gamle Tømmerkro genopstå. Optøget kommer forbi fagforeningen og Byggefagenes Hus. Her gør vi selvfølgelig fagligt honnør, og trakterer de travende svende med en tår godt øl. Bagefter tager vi turen med videre til Faksegade og slutter i Rømersgade ud for Arbejdermuseet med musik og gadefest.

I øvrigt er det Kulturnat, så der bliver gang i gaden. Sæt et stort kryds i festkalenderen.

Alle er velkommen.

AMU Kursuskalender

Følg amukurs.dk

Køle- fryse- komfortanlæg grundlæggende

01.11.21 10 dage 13 ledige pladser

Kobberkunstkurset er tilbage

Rør- & Blikkenslagernes Fagforening af 1873 og Kreds Sjælland-Bornholm vil, i samarbejde med TEC Gladsaxe, gentage succesen og kører et kursusforløb i kobberkunst.

Kurset er for både lærlinge og svende, og der er intet krav om at man skal have erfaring eller kendskab til kobberarbejde – du skal blot have lysten til at lære håndværket og til at hygge dig med andre kollegaer undervejs.

Fra sidste runde, der blev aflyst pga. covid-19, var der 19 ivrige kursister forhåndstilmeldt. De skal alle huske at tilmelde sig igen. Senest d.15.09.2021 bliver deres plads på listen slettet og andre vil kunne tilmelde sig efter først-til-mølle princippet. Der er allerede seks ledige pladser til de interesserede.

Kurset foregår ude på blikværkstedet på TEC Gladsaxe, og vil forløbe over følgende 10 dage:

Før Jul

Torsdag d. 18.11 kl. 15:30-18:30

Torsdag d. 25.11 kl. 15:30-18:30

Torsdag d. 02.12 kl. 15:30-18:30

Torsdag d. 09.12 kl. 15:30-18:30

Torsdag d. 16.12 kl. 15:30-18:30

– Julehygge med gløgg og æbleskiver

Efter Jul

Torsdag d. 06.01 kl. 15:30-18:30

Torsdag d. 13.01 kl. 15:30-18:30

Torsdag d. 20.01 kl. 15:30-18:30

Torsdag d. 27.01 kl. 15:30-18:30

Lørdag d. 29.01 kl. 10:00-14:00

– Afslutning med lidt til gane og mave

Tilmelding sker ved at ringe eller sende en mail med navn og cpr-nr. senest d. 12.11.21 til: Bjørn Rosenørn Due: 26 88 20 75 , bjd@blikroer.dk eller Rør & Blik 35 83 24 22 , kbh@blikroer.dk

Nedsat kontingent til ledige og syge

Arbejdsløse og sygemeldte medlemmer i kategori A, det vil sige fuldt betalende ordinære medlemmer, kan søge om nedsat kontingent hver gang de uafbrudt har været ledige eller sygemeldte i en periode på 17 uger. For at være omfattet af ordningen skal man have

aktuelt A-medlemskab af Rør og Blik (Kreds København) i mindst et halvt år. Først herefter tælles de 17 uger.

Der vil blive tale om en fritagelse for kredskontingent i 50 dage svarende til 550 kr. Nedsættelsen gælder fra ansøgningen er modtaget og bevilget.

Ansøgningen skal være skriftlig enten på nedenstående formular eller på mail. Husk: Navn, personnummer og startdato for ledighed/sygeperiode. Ved ansøgning på grund af sygdom skal foreligge dokumentation.

Ansøgning om nedsættelse af fagforeningskontingent efter 17 ugers uafbrudt ledighed eller sygdom.

Navn: .....

Personnummer: .....

Startdato for ledighed eller sygeperiode: .....

Sendes til Rør og Blik, Lygten 10, 2400 Kbh. NV eller på mail: Kbh@blikroer.dk

Arbejdspladsanmeldelser

DTEK	Hospitalsvej - Gentofte	Sprinkler
CURA VVS	Rothsgade 17-23, 2100 København Ø	Renovering
Pro Line vvs	Odinvej	Nybyg
Christoffersen og Knudsen	Rundholmen	Renovering
Kemp og Lauritzen	Njalsgade 78	Køl
GL VVS	Torveporten 10, 2500 Valby	Nybyg
Christoffersen & Knudsen	Møntmestervej 12H, 2400 København NV	Renovering
Andersen & Heegaard	Carl Gustavs Gade	Nybyg

Nye arbejdsmiljørepræsentanter

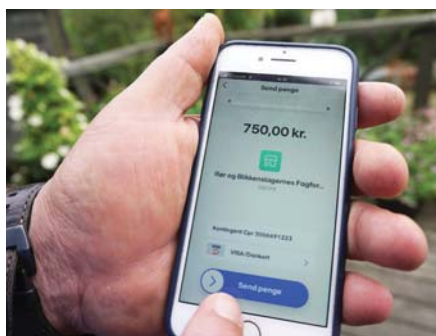
Allan Villadsen	A/S Morten Solbjerg Flex
Claus Langhorn	Engelgaard Teknik A/S

Blokader

Renovering ApS	Ågerdalsvej 3, 2750 Ballerup
Manbook.dk ApS	c/o Kontorgruppen, Lyskær 3 B, 2730 Herlev

Underskrevet tiltrædelsesoverenskomst

Profilvikaren ApS	Rødovrevej 49, 2610 Rødovre
-------------------	-----------------------------

58098

er nummeret til Rør & Bliks MobilePay og det nummer du skal bruge ved indbetaling af kontingent. Husk at skrive 'kontingent' og cpr-nummer i kommentarfeltet, så fagforeningen kan se, hvem indbetaleren er.

Husk også at tillægge det beløb, du skal betale, 75 øre i gebyr som ubeskåret tilfalder MobilePay.

Vær med!

Like Rør og Blik på facebook

- det har 1271 af dine kollegaer gjort

TIP OS DIN GODE HISTORIE

Ring/skriv idéer og forslag til UTÆTHEDEN

Kontakt journalist Ole Sønderby på 26 88 20 74 eller 35 83 24 22 og osd@blikroer.dk

Åbningstider

Fagforeningen

Mandag-onsdag: ... 8.00 - 16.00
Torsdag: ... 8.00 - 17.00
Fredag: ... 8.00 - 14.00
Telefon: 3583 2422

A-kassen

Mandag: ... 9.00 - 11.30
Tirsdag: ... 9.00 - 11.30 & 15.00 - 16.30
Onsdag: ... Lukket
Torsdag: ... 9.00 - 11.30 & 15.00 - 16.30
Fredag: ... 9.00 - 11.30

KALENDER

Byggefagernes Hus

Bestyrelsesmøder

05. oktober 2021
14. december 2021

Generalforsamling

12. oktober 2021

TM-møder

18. november 2021

Rør & Blik kurser

Opmålingskursus, ny dato på vej
Opmålingskursus, ny dato på vej
Kopikursus 14.10.21

Oktoberfest

Tømmerkroen 15. oktober

Seniorklubben

08. december 2021 Julefrokost

Juletræsfest

12. december 2021

Døde

Poul Egon Hansen 12.08.1935 – 14.06.2021
Hans Henrik Kragh 24.03.1951 – 15.06.2021
Poul Henrik Petersen 14.09.1942 – 13.07.2021
Jørgen Høegh Bruhns 15.04.1946 – 02.08.2021

MØD OP PÅ GENERALFORSAMLINGEN

DET ER DIG DER BESTEMMER!

Generalforsamling tirsdag d. 12. oktober kl. 16.30

Rør & Blik holder ordinær generalforsamling i
Byggefagenes Hus, Lygten 10

Dagsorden

- Valg af dirigent
- Bestyrelsens beretning
- Regnskab og budget
- Indkomne forslag

Valg

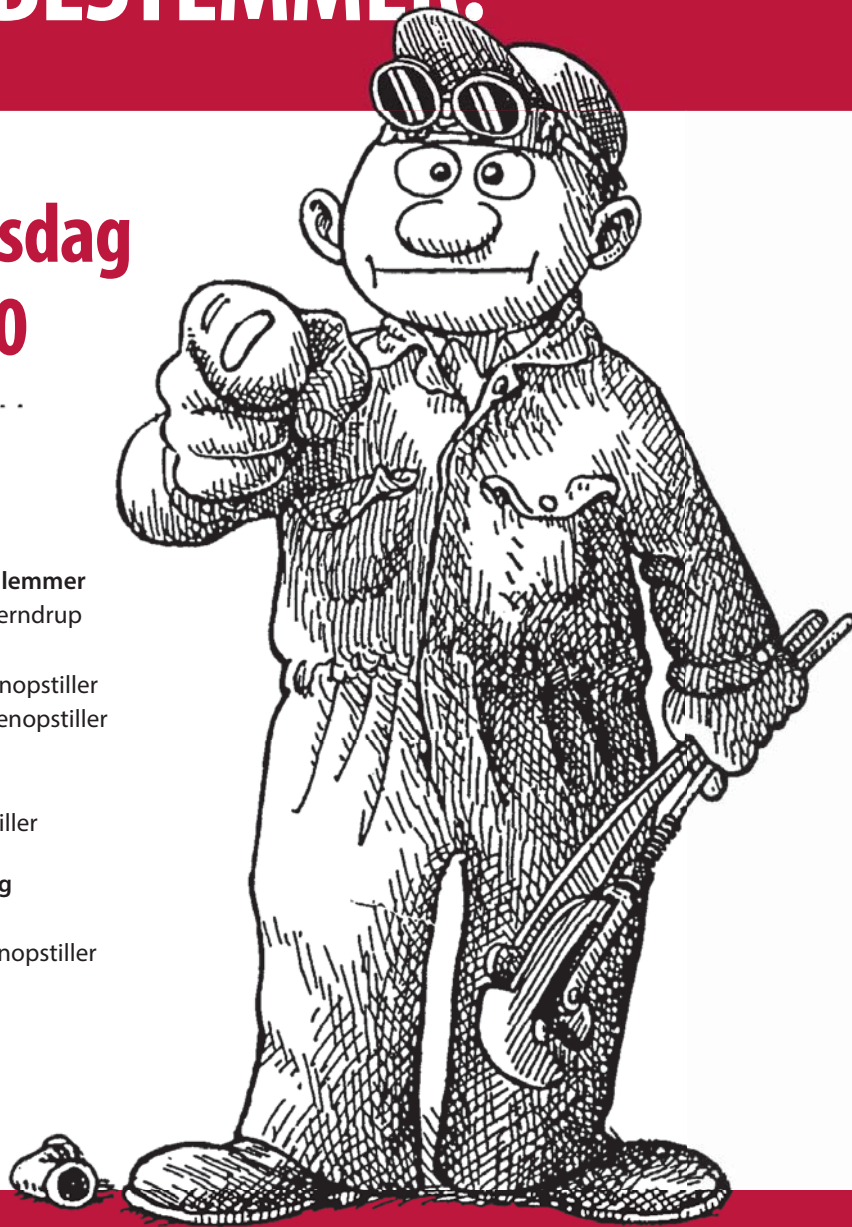
- **Formand**
Henrik Juul Rasmussen
genopstiller
- **Sekretær C** (Hovedansvarlig
for rørprisen)
Karsten Pedersen
genopstiller

- **Tre bestyrelsesmedlemmer**
Jesper Kallehauge Terndrup
genopstiller
Stefan Abildskov genopstiller
Lasse Ahrensberg genopstiller

- **Revisor**
Max Meyer genopstiller

- **To til stemmeudvalg**
Leif Iwanouw og
Knud Immertreu genopstiller

- **Fanebærer**
Harry Leo Haumann
genopstiller

Generalforsamling afsluttes ikke senere end kl. 22.00

Husk maden er fra 16.00-17.00.

Indkomne forslag

I henhold til lovene skal kandidater til personvalg være tilstede på generalforsamlingen eller have meddelt lovligt forfald for at være valgbar.

Forslag, som ønskes behandlet på generalforsamlingen, skal fagforeningen have modtaget otte dage før, altså senest mandag d. 04. oktober senest kl. 16.00.